Osnovna škola	Klinča Sela
Nastavni predmet	Katolički vjeronauk
Vjeroučitelj	Josip Kunac*, prof.*
Razredni odjel	7.
Redni broj pripreme	15.
Nastavna cjelina / tema	II. PUT KOJI VODI U ŽIVOT
Nastavna jedinica / podtema	4. Stožerne kreposti

Odgojno-obrazovni ishodi učenja:

OŠ KV B.7.3. Učenik promišlja o lošim djelima prema čovjeku i prema Bogu te vrednuje posljedice tih čina.

OŠ KV C.7.1. Učenik uočava da Božje zapovijedi čuvaju ljudsku slobodu i dostojanstvo osobe.

Ključni pojmovi	razboritost; pravednost; jakost; umjerenost; karakter; navika; Božja milost
Središnje / problemsko pitanje	Kako četiri stožerne kreposti pomažu slobodno izabrati i ustrajno činiti dobro?
Oblici rada	frontalni rad, individualni rad, rad u paru, rad u skupinama
Nastavne metode	suradničko istraživanje, usporedba definicija, biblijska analiza, prosudba posljedica, plan vježbanja
Nastavna sredstva i pomagala	udžbenik Neka je Bog prvi, str. 24–26; RB, str. 26–27; Biblija, bilježnica, radni predlošci, ploča ili projektor; izborni videozapisi
Međupredmetne teme	uku A.3.4. Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja. uku B.3.4. Učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate, procjenjuje ostvareni napredak te na temelju toga planira buduće učenje.
Korelacija	Hrvatski jezik: OŠ HJ A.7.2. – izdvajanje bitnoga i sažimanje; OŠ HJ C.7.2. – povezivanje teksta i života.

Vrednovanje:

Vrednovanje za učenje: vjeroučitelj će pratiti tumačenje pojmova, povezivanje izvora i primjera te obrazloženje odluka; povratnu informaciju dat će tijekom razgovora i završne provjere.

Vrednovanje kao učenje: učenici će procijeniti razumijevanje uz ponuđeni oblik samovrednovanja i odrediti što još trebaju uvježbati.

Vrednovanje naučenoga: formalno brojčano ocjenjivanje nije predviđeno.

TIJEK NASTAVNOGA SATA

I. UVODNI DIO – PITAJ (8 min)

Uvodna molitva:

Oče naš…

ili:

Duše Sveti, prosvijetli naš razum da prepoznamo dobro. Ojačaj nas da budemo pravedni, postojani i umjereni. Pomozi nam malim vjernim koracima oblikovati svoj karakter. Amen.

Alternativa: „Prijatelju, ne činim ti krivo.“ (Mt 20,13; prema udžbeniku, str. 26.) Učenici će u tišini razmisliti o poštenom odnosu prema drugima.

Povezivanje s prethodnim satom / pregled domaće zadaće:

Učenici će vjeroučitelju dati na uvid domaću zadaću s prethodnoga susreta:

Učenici će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 24–25.

Ili:

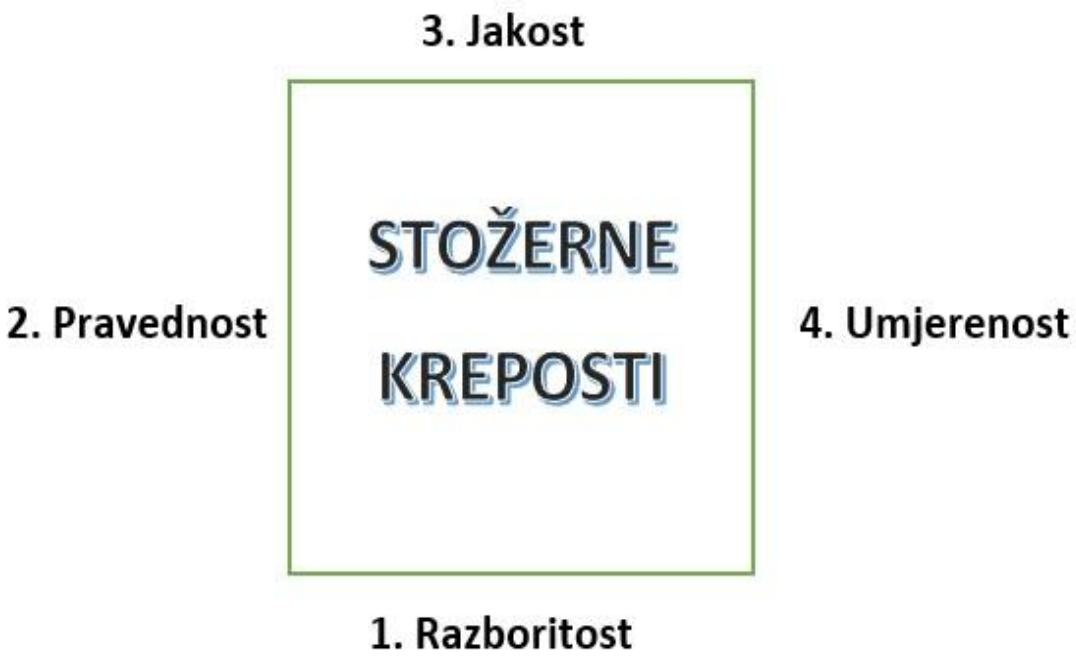
Učenici će opisati jedno nenametljivo djelo ljubavi koje mogu ostvariti tijekom tjedna. Napisat će komu služi, što traži od njih i kako čuva dostojanstvo osobe.

Razgovor

- Kako se ljubav pokazuje u planiranom dobrom djelu? (Po tome komu služi, što od nas traži i kako čuva dostojanstvo osobe.)

Motivacija:

Učenici će iznijeti svoja razmišljanja što misle pod pojmovima: razboritost, pravednost, jakost i umjerenost.

Ili:

Učenici će u paru usporediti tvrdnju iz udžbenika s iskustvom učenja ili vježbanja.

PITANJA MLADIH

Bio sam u pravu. Obavio sam testiranje. Ja sam tvrdoglav, ravnodušan, lijen...

Što mogu, na karakter čovjek ne može utjecati. Takav sam i gotovo!

Postoji opasnost da »budeš gotov« ako se ne osloniš na graditelje tvojega karaktera!

Udžbenik, str. 24–26.

Razgovor

- Koju pretpostavku sadrži prva izjava? (Da je karakter potpuno nepromjenjiv.)
- Što vam govori iskustvo vježbanja neke vještine? (Ponavljanje i podrška mogu razviti sposobnosti i navike.)

Početni stav: Učenici će izabrati između tvrdnji „Karakter je gotova stvar“ i „Karakter možemo oblikovati“ te navesti jedan razlog.

„Karakter je gotova stvar.“

„Karakter možemo oblikovati.“

Izabrati tvrdnju i navesti razlog!

Najava teme i središnjega pitanja:

Učenici će zapisati naslov „Stožerne kreposti“. Istražit će kršćansko značenje teme i povezati ga s konkretnim životnim izborima.

Kako četiri stožerne kreposti pomažu slobodno izabrati i ustrajno činiti dobro?

II. SREDIŠNJI DIO – ISTRAŽI I PROSUDI (28 min)

Napomena o izboru aktivnosti: Aktivnosti su prijedlozi i mogućnosti izbora. Nije predviđeno sve provesti u jednom satu. Vjeroučitelj će birati prema ishodima, vremenu, osobitostima razreda, opremi i potrebama učenika. Preporučeni odabir nalazi se pri kraju pripreme.

Aktivnost 1: Obrada glavnog teksta *(rad u skupinama – četiri stručne skupine, 10 minuta)*

Rad u skupinama. Četiri će skupine istražiti po jednu krepost u tekstu „Stožerne kreposti“, udžbenik, str. 24–26. Svaka će odrediti njezino značenje, prepoznatljiv postupak i pogrešnu zamjenu. Predstavnici će razredu dati kratko objašnjenje.

Moguće rješenje: Razboritost: prepoznati dobro i prikladna sredstva, ne lukavo izbjeći odgovornost. Pravednost: dati što komu pripada, ne osvetiti se. Jakost: ustrajati u dobru, ne biti nasilan. Umjerenost: vladati sobom, ne odbaciti sva dobra.

Radni predložak:

KREPOST	POSTUPAK KOJI JE POKAZUJE
Razboritost	_____
Pravednost	_____
Jakost	_____
Umjerenost	_____

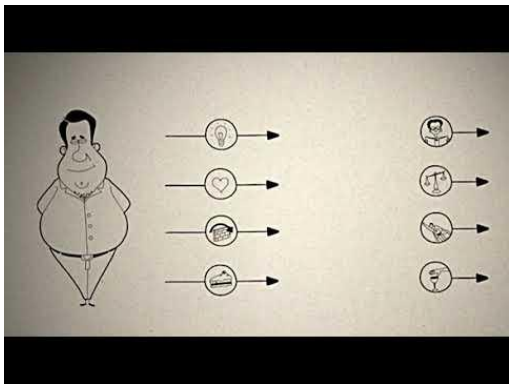
Ili: klasična obrada *(individualni rad i zajednički razgovor, 10 minuta)*

a) Učenici će pročitati tekst „Stožerne kreposti“, udžbenik, str. 24–26, po odlomcima. Nakon svakoga odlomka vjeroučitelj će voditi razgovor. Učenici će ključne riječi zapisati u bilježnicu.

Razgovor

- Koje su četiri stožerne kreposti? (Razboritost, pravednost, jakost i umjerenost.)
- Zašto se nazivaju stožernima? (Oko njih se povezuju druge ljudske kreposti.)
- Kako razboritost vodi odluku? (Pomaže prepoznati istinsko dobro i izabrati prikladna sredstva.)
- Što pravednost traži prema Bogu i bližnjemu? (Dati im što im pripada: Boga štovati, a prava i dostojanstvo ljudi poštovati.)
- Kako razlikujete jakost i nasilnost? (Jakost čuva dobro u teškoći; nasilnost ugrožava osobu.)
- Kako se umjerenost razlikuje od potpunoga odricanja? (Uči razumnom korištenju dobara i vladanju željama.)
- Kako nastaje dobra navika? (Ponavljanjem slobodnih dobrih postupaka, uz Božju milost i podršku.)

b) Učenici će pogledati videozapis „Mali katekizam: Što su vrline?“; 4:08; Izvor: LaudatoTV; YouTube.

Shematski prikaz i ključni naglasci:

Ključni naglasci: Kreposti oblikuju slobodu za dobro. Razboritost vodi izbor, pravednost čuva prava, jakost održava ustrajnost, a umjerenost mjeru. Milost i ljudsko vježbanje nisu suparnici.

Napomena za vjeroučitelja: U priloženoj shemi na str. 25 dio definicije jakosti pogrešno govori o ravnoteži u uporabi stvari. Prema KKC 1808 jakost je čvrstoća u teškoćama i postojanost u traženju dobra; ravnoteža u uporabi dobara pripada umjerenosti (KKC 1809). Učenici će ispravnu razliku zapisati u bilježnicu.

Aktivnost 2: Četiri naziva i njihovo značenje *(rad u paru – provjera pojmovnika, 5 minuta)*

Rad u paru. Učenici će pročitati definiciju karaktera te predložiti vlastite definicije stožernih kreposti imajući u vidu shemu iz udžbenika, str. 25.

Moguće rješenje: Svaki učenik za sebe.

KARAKTER
skup glavnih osobina čovjeka. Pojmovnik, udžbenik, str. 24.

Radni predložak:

RAZBORITOST	PRAVEDNOST
_____ _____	_____ _____

JAKOST	UMJERENOST

Aktivnost 3: Pravednost koja ne zavidi *(rad u skupinama – biblijska prosudba, 9 minuta)*

Rad u skupinama. Učenici će pročitati prispodobu o radnicima. Odvojit će dogovorenu plaću, gospodarov dar i zavist. Objasnit će zašto Božju dobrotu nije moguće svesti na natjecanje zaslugama.

Moguće rješenje: Prvi su primili dogovoreni denar; posljednjima je gospodar velikodušan. Prispodoba govori o Božjoj dobroti i kraljevstvu, a nije pravilnik o obračunu plaća niti opravdanje izrabljivanja.

BOŽJA PRAVEDNOST

»Kraljevstvo je nebesko kao kad domaćin rano ujutro izađe najmiti radnike u svoj vinograd. Pogodi se s radnicima po denar na dan i pošalje ih u svoj vinograd. Izađe i o trećoj uri i vidje druge gdje stoje na trgu besposleni pa i njima reče: ‘Idite i vi u moj vinograd pa što bude pravo, dat ću vam.’ I oni odoše. Izađe opet o šestoj i devetoj uri te učini isto tako. A kad izađe o jedanaestoj uri, nađe druge gdje stoje i reče im: ‘Zašto ovdje stojite vazdan besposleni?’ Kažu mu: ‘Jer nas nitko ne najmi.’ Reče im: ‘Idite i vi u vinograd.’« »Uvečer kaže gospodar vinograda svojemu upravitelju: ‘Pozovi radnike i podaj im plaću počevši od posljednjih pa sve do prvih.’ Dođu tako oni od jedanaeste ure i prime po denar. Pa kada dođu oni prvi, pomisle da će primiti više, ali i oni prime po denar. A kad prime, počeše mrmljati protiv domaćina: ‘Ovi posljednji jednu su uru radili i izjednačio si ih s nama, koji smo podnosili svu tegobu dana i žegu.’« »Nato on odgovori jednomu od njih: ‘Prijatelju, ne činim ti krivo. Nisi li se pogodio sa mnom po denar? Uzmi svoje pa idi. A ja hoću i ovomu posljednjemu dati kao i tebi. Nije li mi slobodno činiti sa svojim što hoću? Ili zar je oko tvoje zlo što sam ja dobar?’« »Tako će posljednji biti prvi, a prvi posljednji.«

Mt 20,1–16a; udžbenik, str. 26.

Radni predložak:

DOGOVOR	DOBROTA	ZAVIST
Što je obećano? _____	Što gospodar daruje? _____	Što smeta prvima? _____

Razgovor

- Je li gospodar prvima oduzeo obećano? (Nije; isplatio je dogovoreno.)
- Što prispodoba otkriva o Bogu? (Njegova dobrota nadilazi naše računanje i ne nanosi nepravdu drugomu.)

Aktivnost 4: Kad se poštenje nađe pod pritiskom *(rad u skupinama – posljedice odluke, 7 minuta)*

Rad u skupinama. Učenici će razmotriti slučaj: skupina želi ukrasti tuđi projekt i poniziti učenika koji se usprotivio. Za svaki postupak odredit će posljedicu, Božju zapovijed koja čuva osobu i krepost koja pomaže odgovoriti.

Moguće rješenje: Krađa i laž nanose štetu autoru i razaraju povjerenje; ponižavanje vrijeđa dostojanstvo. Zapovijedi „Ne ukradi“ i „Ne reci lažna svjedočanstva“ štite prava. Razboritost traži pošten izlaz, pravednost priznanje autorstva, jakost otpor pritisku, umjerenost obuzdavanje želje za pohvalom.

Radni predložak:

Skupina želi ukrasti tuđi projekt i poniziti učenika koji se usprotivio.

POSTUPAK I POSLJEDICA	ZAPOVIJED I KREPOST
Prisvajanje tuđega rada _____	_____
Ponižavanje pravednoga prigovora _____	_____

Aktivnost 5: Teološko sidro *(zajednički rad – kreposti i sloboda, 4 minute)*

Zajednički rad. Učenici će povezati učenje o zapovijedima i krepostima: zapovijed određuje dobro koje čuvamo, a krepost nas osposobljava za postojano djelovanje.

Moguće rješenje: Zapovijed protiv krađe čuva pravo osobe; pravednost nas usmjerava da joj trajno dajemo što joj pripada. Jakost pomaže izdržati pritisak.

Povezati učenje o zapovijedima i krepostima.

Teološko sidro: Četiri stožerne kreposti oblikuju razumno i slobodno djelovanje. Dobri postupci izgrađuju navike, a Božja milost podupire rast. Božje zapovijedi čuvaju dostojanstvo i slobodu; kreposti pomažu ustrajno živjeti to dobro. Usp. KKC 1805–1811.

Aktivnost 6: Poniznost otvara učenje *(individualni rad, rad u paru i zajednički rad – misli, razmijenite, podijelite, 4 minute)*

Individualni rad, zatim rad u paru. Učenici će pročitati misao i u tišini pola minute promisliti o dvjema reakcijama na pogrešku: prikrivanju i priznanju uz popravak. U paru će usporediti razloge te dogovoriti jedan odgovor za radni predložak. Dva će para podijeliti odgovor s razredom i objasniti kako poniznost omogućuje rast u krepostima.

Moguće rješenje: Priznanje omogućuje ispravak i rast. Poniznost nije omalovažavanje sebe, nego istinitost o darovima i ograničenjima.

PONIZNOST I KREPOSTI
Poniznost je temelj svih drugih kreposti, stoga, u duši u kojoj ona ne djeluje ne može biti niti jedna druga krepost osim samo naizgled. sv. Augustin; navod prema udžbeniku, str. 25.

Radni predložak:

POGREŠKA	PONIZAN I DJELATAN ODGOVOR
Nismo naveli tuđi doprinos.	_____ _____

Aktivnost 7: Molitva i odgovorna odluka *(individualni rad – povezivanje zaziva, 6 minuta)*

Individualni rad. Učenici će pročitati molitvu i uz svaki zaziv navesti jedan školski postupak.

Moguće rješenje: Razboritost – provjeriti činjenice; pravednost – priznati autorstvo; jakost – zaštititi isključenoga; umjerenost – prekinuti nepotrebno korištenje zaslona.

MOLITVA ZA KREPOSTI
Duše Sveti, Tješitelju, dođi u naša srca sa svojom Milošću i svetom Ljubavi i daj nam krepost razboritosti, da imajući na umu Vječni Život, uvijek ispravno prosudimo što nam je činiti, a što izbjegavati. Daj nam krepost pravednosti, da svakome dajemo ono što mu pripada. Daj nam krepost duševne jakosti, da nas nikakva nevolja, progonstvo, pa ni smrt ne ometa u vršenju dobra. Daj nam krepost umjerenosti, da svladavamo zle požude i razumno se služimo sjetilnim dobrima. bl. Alojzije Stepinac; udžbenik, str. 26.

Radni predložak:

KREPOST	MOJ PRIMJER
Razboritost i pravednost	
Jakost i umjerenost	

Aktivnost 8: Pogrešne zamjene *(rad u paru – razlikovanje, 5 minuta)*

Rad u paru. Učenici će povezati četiri pogrešne zamjene s krepostima koje zamjenjuju: lukavost, osveta, nasilnost, zabrana svakoga zadovoljstva. Zatim će popraviti jedan primjer.

Moguće rješenje: Lukavost nije razboritost; osveta nije pravednost; nasilnost nije jakost; umjerenost nije zabrana svakoga zadovoljstva.

Radni predložak:

Lukavost, osveta, nasilnost, zabrana svakoga zadovoljstva.

POGREŠNA ZAMJENA	ISPRAVAN POSTUPAK
Primjer po izboru:	

Aktivnost 9: Vježbanje jednoga koraka *(individualni rad – mali plan, 5 minuta)*

Individualni rad. Učenici će odabrati krepost, opisati postupak koji mogu ponoviti tri dana i odrediti kako će pratiti napredak.

Moguće rješenje: Umjerenost: prije gledanja sadržaja odrediti vrijeme i držati se dogovora; svakoga dana zapisati je li plan ostvaren i što je pomoglo.

Radni predložak:

KREPOST I KORAK	KAKO PRATIMO NAPREDAK?

Aktivnost 10: Zapišimo! *(individualni rad – povezivanje parova, 3 minute)*

Individualni rad. Učenici će povezati brojeve kreposti sa slovima njihovih značenja. U bilježnicu će zapisati naslov i četiri točna para riječima, a ispod njih rečenicu: „Rastemo vježbanjem uz Božju pomoć.“

Moguće rješenje: 1 – C: razboritost – prosuditi dobro; 2 – D: pravednost – dati što komu pripada; 3 – A: jakost – ustrajati u dobru; 4 – B: umjerenost – čuvati mjeru.

Radni predložak:

STOŽERNE KREPOSTI	
KREPOST	ZNAČENJE

1. Razboritost	A. Ustrajati u dobru
2. Pravednost	B. Čuvati mjeru
3. Jakost	C. Prosuditi dobro
4. Umjerenost	D. Dati što komu pripada
Parovi: 1 – ___; 2 – ___; 3 – ___; 4 – ___	

III. ZAVRŠNI DIO – DJELUJ (9 min)

Aktualizacija:

Vjeroučitelj će odabrati dva ili tri pitanja.

Razgovor

- Kako možete vježbati pravednost u skupnom radu? (Priznati svačiji doprinos i podijeliti odgovornost.)
- Kada je potrebna jakost da zaštitite dostojanstvo? (Kada pritisak skupine traži da šutimo pred nepravdom.)
- Kako umjerenost pomaže slobodi? (Pomaže vladati željama i koristiti dobra odgovorno.)

Sinteza:

Učenici će zajednički opisati jednu poštenu odluku kroz četiri kreposti. Moguća sinteza: prosudimo dobro, poštujemo prava, ustrajemo pod pritiskom i vladamo željom za brzom koristi.

Opisati jednu poštenu odluku kroz četiri kreposti.

Zaključak vjeroučitelja: Stožerne kreposti osposobljavaju nas za slobodan izbor dobra. Zapovijedi čuvaju dostojanstvo osobe, a kreposti pomažu djelovati dosljedno. Karakter se oblikuje ponavljanjem dobrih postupaka uz Božju pomoć.

Formativna provjera:

Učenici će povezati s krepošću: A zaštita tuđega autorstva; B ustrajati protiv pritiska; C odabrati dobar cilj i sredstva; D odrediti mjeru korištenja zaslona. Zatim će za krađu projekta navesti posljedicu i zapovijed koja čuva osobu.

Rješenje: A pravednost; B jakost; C razboritost; D umjerenost. Krađa projekta šteti autoru i povjerenju; sedma zapovijed čuva tuđe dobro, a osma istinu.

Povezati s krepošću:

A zaštita tuđega autorstva; **B** ustrajati protiv pritiska; **C** odabrati dobar cilj i sredstva; **D** odrediti mjeru korištenja zaslona.

Samovrednovanje:

Učenici će u bilježnicu zapisati četiri naziva kreposti. Zaokružit će onu koju mogu jasno objasniti primjerom i podcrtati naziv koji trebaju ponoviti. U udžbeniku neće ništa označavati.

Razboritost

Pravednost

Jakost

Umjerenost

Domaća zadaća:

Učenici će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 26–27.

Ili:

Učenici će odabrati jednu stožernu krepost i tijekom dana bilježiti po jedan konkretan postupak kojim će je vježbati. Na kraju će zapisati što im je pomoglo ustrajati.

Završna molitva:

Duše Sveti, pomozi nam razborito birati, pravedno postupati, hrabro ustrajati i čuvati mjeru. Daj da se naše dobre odluke pretvore u navike koje služe drugima. Amen.

ili:

Anđele, čuvaru mili…

PREPORUČENI ODABIR ZA 45 MINUTA

Dio sata / odabrana aktivnost	Vrijeme
Uvodna molitva, povezivanje, motivacija, početni stav i najava	8 minuta
Aktivnost 1: Obrada glavnog teksta – jedan način, sa shemom; bez izbornoga videa	10 minuta
Aktivnost 4: Kad se poštenje nađe pod pritiskom	7 minuta
Aktivnost 5: Teološko sidro	4 minute
Aktivnost 6: Poniznost otvara učenje	4 minute
Aktivnost 10: Zapišimo!	3 minute
Aktualizacija i sinteza sa zaključkom	3 minute
Formativna provjera	2 minute
Samovrednovanje, domaća zadaća i završna molitva	4 minute

Ukupno: 45 minuta.

PRILOZI ZA BRZU UPORABU

Prilog 1: Kratka kontrolna lista za vjeroučitelja

☐ Imenuju četiri stožerne kreposti.

☐ Razlikuju jakost i umjerenost.

☐ Tumače posljedice krađe, laži i ponižavanja.

☐ Povezuju zapovijedi s dostojanstvom i slobodom.

☐ Predlažu odgovor na pritisak skupine.

☐ Oblikuju izvediv plan vježbanja kreposti.

IV. IZBORNE I DODATNE AKTIVNOSTI

Vjeroučitelj će prema potrebama razreda odabrati neku od sljedećih aktivnosti kao zamjenu za ranije ponuđenu aktivnost. Nije predviđeno provesti sve aktivnosti u jednom satu.

Aktivnost 1: Radna bilježnica

Učenici će uz pomoć vjeroučitelja rješavati RB, str. 26–27 (mogu biti i odabrani zadatci po želji).

Aktivnost 2: Digitalni zadatci

a) Učenici će riješiti zadatak pod ikonom 1. smješka, digitalni udžbenik, str. 25.

klikni ovdje – poveznica

Kod:

b) Učenici će riješiti zadatak pod ikonom 2. smješka, digitalni udžbenik, str. 25.

klikni ovdje – poveznica

Predstavljanje rezultata.

Aktivnost 3: Razborito pitanje prije odluke *(rad u paru – sastavljanje pitanja, 4 minute)*

Rad u paru. Učenici će sastaviti tri pitanja koja pomažu prije objave neprovjerene poruke o nekome.

Moguće rješenje: Je li tvrdnja provjerena? Čuva li dostojanstvo? Imamo li pravo dijeliti taj podatak?

Radni predložak:

Tri pitanja koja pomažu prije objave neprovjerene poruke o

nekome.

TRI PITANJA RAZBORITOSTI
_____ _____ _____

Aktivnost 4: Pravednost i jednakost *(rad u skupinama – usporedba, 5 minuta)*

Rad u skupinama. Učenici će procijeniti podjelu zadataka osobama s različitim mogućnostima. Objasnit će zašto pravednost ne znači uvijek potpuno jednak zadatak.

Moguće rješenje: Pošten dogovor uvažava mogućnosti i traži stvaran doprinos svake osobe, bez omalovažavanja.

Radni predložak:

Procijeniti podjelu zadataka osobama s različitim mogućnostima.

Objasniti zašto pravednost ne znači uvijek potpuno jednak zadatak.

POTREBA I MOGUĆNOST	PRAVEDAN DOGOVOR
_____	_____

Aktivnost 5: Jedan događaj, četiri pogleda *(rad u skupinama – kratki scenski prikaz, 6 minuta)*

Rad u skupinama. Učenici će izvesti minutni prizor u kojemu netko vraća pronađeni novčanik. Promatrači će prepoznati četiri kreposti.

Moguće rješenje: Razboritost – sigurno pronaći odgovornu osobu; pravednost – vratiti vlasniku; jakost – odbiti nagovor na krađu; umjerenost – obuzdati želju za novcem.

Radni predložak:

Izvesti minutni prizor u kojemu netko vraća pronađeni novčanik.

VIDLJIV POSTUPAK	KREPOST
_____	_____
_____	_____